

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัครโรจน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕/๒๕๕๕

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีศาลปกครองรับฟ้องคดีไว้พิจารณา และมีคำพิพากษาตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๕๕๘/๒๕๕๔ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๓๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ และคดีหมายเลขดำที่ ๒๐๖/๒๕๕๕ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๓๐/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๕ ว่า ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

ด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีศาลปกครองรับฟ้องคดีไว้พิจารณา และมีคำพิพากษาตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๕๕๘/๒๕๕๔ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๓๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ และคดีหมายเลขดำที่ ๒๐๖/๒๕๕๕ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๓๐/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๕ ว่า ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

๑. สรุปข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปความได้ดังนี้

คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้มีคำสั่งที่ ๓๕๕/๒๕๕๓ เรื่องยกเลิกบัญชีรายชื่อ (เฉพาะจังหวัด) ประกอบคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑๐๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ให้นางวารุณี ภูริสัมบรรณ ซึ่งมีตำแหน่ง กกต. ประจำจังหวัดชลบุรี ให้พ้นจากตำแหน่งโดยไม่ได้ระบุนามผู้ฟ้องนางวารุณีฯ ทราบ ไม่มีการไต่สวน แจ้งมูลความผิด แจ้งข้อกล่าวหานางวารุณีฯ จึงได้ยื่นหนังสือ ที่ ขบ. ๑/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ ถึง กกต. เพื่อขอทราบข้อมูลเกี่ยวกับข้อกล่าวหาในเรื่องการกระทำความผิดของตน แต่ไม่ได้รับคำชี้แจงจาก กกต. นางวารุณีฯ จึงฟ้อง กกต. สองคดี คดีแรกเป็นคดีหมายเลขดำที่ ๑๕๕๘/๒๕๕๔ ขอให้ศาลปกครองกลาง มีคำพิพากษาและมีคำสั่งให้ศาลเพิกถอนคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓๕๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ และให้ กกต. เปิดเผยข้อมูลเอกสารที่มีผู้รายงานการกระทำความผิดของตน รายชื่อบุคคลที่รายงานการกระทำความผิดของตน รวมทั้งวัน เวลา สถานที่ ที่ระบุการกระทำความผิด และคดีที่สองฟ้อง กกต.

เป็นจำนวนที่ ๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นจำนวนที่ ๒ คดีหมายเลขดำที่ ๒๐๖/๒๕๔๕ ต่อศาลปกครองกลางขอให้ศาลสั่งให้ กต. พิจารณากรณีที่ตนขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวกับการให้ตนพ้นจากตำแหน่ง กต. ประจำจังหวัดชลบุรี เนื่องจากตนได้อุทธรณ์คำสั่งของ กต. ที่ไม่ยอมเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการสั่งให้ตนพ้นจากตำแหน่ง กต. ประจำจังหวัดชลบุรี ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของทางราชการ และคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ได้มีคำวินิจฉัยว่าให้ กต. และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวให้ตนทราบ ซึ่งคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการก็ได้แจ้งเรื่องดังกล่าวให้ตนทราบแล้ว และตนก็ได้ทำหนังสือขอข้อมูลดังกล่าวไปยัง กต. อีกหลายครั้งแต่ไม่ได้รับเอกสารใดๆ คงมีหนังสือจากเลขานุการ กต. อ้างว่าขอหารือกับคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อขอทราบแนวทางปฏิบัติก่อน และเมื่อต่อมาคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดประชุมใหญ่จนมีคำวินิจฉัยว่าให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตาม คือ ให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร แต่ กต. ก็ยังไม่ยอมส่งมอบเอกสารดังกล่าวให้แก่ตน จึงขอให้ศาลปกครองสั่งให้ กต. ส่งมอบเอกสารดังกล่าวให้ตนโดยฟ้อง กต. เป็นสองคดีดังกล่าวแล้ว

สำหรับคดีแรกนั้น ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาให้ กต. เพิกถอนคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓๕๕/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ เฉพาะนางวารุณี ฯ ส่วนคดีที่สองนั้น ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาให้ กต. และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารข้อกล่าวหาเกี่ยวกับการกระทำความผิดของนางวารุณี ฯ ขณะดำรงตำแหน่ง กต. ประจำจังหวัดชลบุรีที่ กต. ใช้เป็นข้อมูลในการออกคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓๕๕/๒๕๔๓ ให้ นางวารุณี ฯ พ้นจากตำแหน่ง ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม ฯ ที่ สค ๒๕/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๔

กต. ได้ยื่นอุทธรณ์คดีหมายเลขดำที่ ๑๕๕๘/๒๕๔๔ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๓๔/๒๕๔๓ ต่อศาลปกครองกลางเพื่อขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาวินิจฉัยกลับคำพิพากษาของศาลปกครองกลางโดยพิพากษายกฟ้องตามคำอุทธรณ์ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ และได้ยื่นอุทธรณ์คดีหมายเลขดำที่ ๒๐๖/๒๕๔๕ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๓๐/๒๕๔๘ ต่อศาลปกครองกลางเพื่อขอให้ศาลปกครองสูงสุด

พิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองกลางโดยยกฟ้องตามคำอุทธรณ์ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๔ โดยอ้างเหตุผลว่า กกต. ไม่เห็นด้วยกับการที่ศาลปกครองกลางรับฟ้องคดีดังกล่าวไว้พิจารณาและพิพากษาให้ กกต. เพิกถอนคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓๕๕/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ เฉพาะผู้ฟ้องคดีโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ออกคำสั่ง และให้ กกต. และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่นางวารุณี ฯ ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ สค ๒๕/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ภายใน ๗ วัน นับแต่คดีถึงที่สุด นั้น เป็นการใช้อำนาจโดยไม่ชอบตามรัฐธรรมนูญ ด้วยเหตุผลหลายประการ รวมทั้งเหตุดังต่อไปนี้

การที่ กกต. มีมติให้นางวารุณี ฯ พ้นจากตำแหน่ง กกต. ประจำจังหวัดชลบุรี เนื่องจากเกิดความขัดแย้งในการปฏิบัติงานระหว่างนางวารุณี ฯ กับ กกต. ประจำจังหวัดชลบุรีคนอื่นอันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของ กกต. ประจำจังหวัดชลบุรี เป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ และมาตรา ๑๔๕ (๖) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๑ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๑๐ (๕) ซึ่งเป็นอำนาจเด็ดขาดของ กกต. ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยรับรองเกี่ยวกับอำนาจของ กกต. ไว้แล้วว่า การใช้อำนาจของ กกต. ตามรัฐธรรมนูญเป็นการใช้อำนาจดังเช่นอำนาจตุลาการ จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง ตามนัยคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๓

กกต. ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ แต่เป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๓ ว่า กกต. เป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๖ ส่วน ๔ มิใช่หน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล ดังนั้น ระเบียบของ กกต. จึงไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลปกครอง ซึ่งคำวินิจฉัยดังกล่าวมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๘

ดังนั้น การใช้อำนาจยกเลิกบัญชีเฉพาะนางวารุณี ฯ กต. ประจำจังหวัดชลบุรี เป็นอำนาจของ กต. ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มิใช่เป็นการใช้อำนาจปกครองหรือคำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕ แต่อย่างใด ศาลปกครองจึงไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ เพราะศาลปกครองไม่สามารถนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาใช้บังคับแก่ กต. ได้

กต. จึงเห็นว่า การที่ศาลปกครองกลางรับฟ้องคดีทั้งสองและมีคำพิพากษาให้ กต. เพิกถอนคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเฉพาะนางวารุณี ฯ และให้ กต. และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่นางวารุณี ฯ ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ในขณะที่ กต. เห็นว่า ศาลปกครองไม่มีอำนาจรับฟ้องดังกล่าว กรณีจึงเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กต. จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าการกระทำของศาลปกครองกลางทั้งสองกรณีดังกล่าวชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

๒. การดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญมีมติเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ให้รับคำร้องนี้ไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยและคำวินิจฉัย

การกระทำของศาลปกครองกลางที่พิพากษาให้ กต. เพิกถอนคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเฉพาะนางวารุณี ฯ และให้ กต. และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่ นางวารุณี ฯ ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ชอบด้วยกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๑๔๔ บัญญัติว่า

“คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๔๕ บัญญัติว่า

“คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๒) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๔) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่ง หรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๕) ประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ

(๖) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาล พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่ การสืบสวน สอบสวน หรือวินิจฉัยชี้ขาด

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๑๑ บัญญัติว่า

“ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด บุคคล คณะบุคคลหรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายได้

หลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และค่าตอบแทนรวมทั้ง วิธีปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด บุคคล คณะบุคคลหรือผู้แทนองค์การเอกชนตามวรรคหนึ่ง และคณะกรรมการตามมาตรา ๑๔ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

มาตรา ๑๒ บัญญัติว่า

“คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามมาตรา ๑๑ ให้มีจำนวนจังหวัดละไม่เกินสิบเอ็ดคน ประกอบด้วยบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง โดยใช้วิธีสรรหาจากผู้ที่มิคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๓๓ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) และ (๗) ของรัฐธรรมนูญโดยให้สรรหาจากผู้มีภูมิลำเนาในจังหวัดนั้นเป็นหลัก

กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว”

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะทำการวินิจฉัยประเด็นปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นจำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัยเป็นเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยกรณีนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า

“ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย”

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า คำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๖ นั้น ต้องเป็นกรณีที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีอำนาจเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย คือ องค์กรที่มีปัญหา หรือประธานรัฐสภา ซึ่งในกรณีตามคำร้องนี้ผู้ที่เสนอเรื่องพร้อมความเห็น คือ คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖ บัญญัติให้มีขึ้นและกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้

ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ จึงเป็นองค์การตามรัฐธรรมนูญตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ จึงมีอำนาจในการเสนอเรื่องดังกล่าว

(๒) เป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งอาจเป็นกรณีขององค์กรตามรัฐธรรมนูญตั้งแต่สององค์กรขึ้นไปมีปัญหาโต้แย้งกันว่าองค์กรหนึ่งใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญล่วงล้ำหรือกระทบกระเทือนอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญขององค์กรอื่นหรือเป็นกรณีมีปัญหาเรื่องการใช้อำนาจหน้าที่ขององค์กรใดองค์กรหนึ่งตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรนั้น แต่ในกรณีนี้มีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่าเรื่องที่เสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณานั้นมีปัญหาที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือไม่

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ เป็นบทบัญญัติซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น ตลอดจนการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมและให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เช่น กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ส่วนมาตรา ๑๔๕ เป็นเรื่องการกำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๔๔ เช่น ออกประกาศทั้งหลายที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการหรืออื่น ๆ หรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของรัฐ ไปช่วยงานตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ ประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ และดำเนินการอื่น ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งการดำเนินการอื่น ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัตินั้น หมายถึง ตามที่กฎหมายบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อดำเนินการในเรื่องการเลือกตั้งและควบคุมการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔

สำหรับกรณีแรกในส่วนที่เกี่ยวกับการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓๕๕/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ให้นางวารุณี ฯ พ้นจากตำแหน่งกรรมการ

การเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรีนั้น เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีคำสั่งแต่งตั้งให้นางวารุณี ฯ เป็นกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี และการใช้อำนาจตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบ ข้อ ๑๐ (๕) ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่มีมติให้นางวารุณี ฯ พ้นจากตำแหน่ง กต. ประจำจังหวัดชลบุรีนั้น เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีใช้กรณีการใช้อำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ และมาตรา ๑๔๕ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญโดยตรง แต่เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น ซึ่งก็คือกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในองค์กรของ กต. ดังนั้น กรณีที่ กต. มีคำสั่งให้นางวารุณี ฯ พ้นจากตำแหน่ง กต. ประจำจังหวัดชลบุรีและเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ จึงไม่ใช่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่อยู่ในความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

ดังนั้น คำร้องดังกล่าวนี้จึงไม่ใช่กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด อันเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจวินิจฉัย เนื่องจากมิใช่กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

ส่วนกรณีที่สองซึ่งเป็นกรณีที่ กต. และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ยอมเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่นางวารุณี ฯ ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ สค ๒๕/๒๕๕๔ นั้น เห็นได้ว่าการที่ กต. และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ยอมปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการใช้อำนาจตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ สั่งให้นางวารุณี ฯ พ้นจากการเป็น กต. ประจำจังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายอื่นที่ไม่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของ กต. กรณีนี้จึงไม่ใช่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของ กต. ที่อยู่ในความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้เช่นกัน

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงเห็นว่า ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง ที่จะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ และวินิจฉัยให้ยกคำร้อง
ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ